

a) Rozkład materiału nauczania

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Aktywności obywatelskie							
Kultura polityczna i formy życia publicznego (świadomość obywatelska, cnoty obywatelskie, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe) Etyka w życiu publicznym	35.	<ul style="list-style-type: none"> – uświadamianie czym jest społeczeństwo obywatelskie – kształtowanie przekonania o konieczności uczestnictwa w życiu publicznym – rozwijanie przekonania o potrzebie aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły i środowiska lokalnego 	<p>Spoleczeństwo obywatelskie</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcie społeczeństwa obywatelskiego – aktywność obywateli podstawą społeczeństwa obywatelskiego 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca z podręcznikiem (tekst źródłowy <i>Raport o stanie społeczeństwa obywatelskiego</i>) – praca w grupie – metaplan 	edukacja regionalna	
Kultura polityczna i formy życia publicznego (świadomość obywatelska, cnoty obywatelskie, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe) Etyka w życiu publicznym	36.	<ul style="list-style-type: none"> – doskonalenie podstawowych kompetencji społeczeństwa obywatelskiego – przedstawienie działalności organizacji pozarządowych – doskonalenie umiejętności pracy w zespole – zachęcanie do działalności na rzecz drugiego człowieka – kształtowanie postaw obywatelskich i etycznych 	<p>Poznajemy formy życia publicznego. Organizacje pozarządowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – stowarzyszenia i fundacje – organizacje pożytku publicznego – znane stowarzyszenia i fundacje 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca w grupie: „Zakładamy „Stowarzyszenie” 		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Kultura polityczna i formy życia publicznego (świadomość obywatelska, cnoty obywatelskie, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe) Etyka w życiu publicznym	37.	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z różnymi formami uczestnictwa obywateli w życiu publicznym - scharakteryzowanie wybranych partii politycznych i podziałów między nimi - uświadomienie celów przyswielających partiom politycznym w państwach demokratycznych - uświadomienie znaczenia kultury politycznej i etycznego postępowania w życiu politycznym - przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu politycznym 	<p style="text-align: center;">Aktywności obywatelskie</p> <p>Partie polityczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie partii politycznych - organizacja partii politycznych - ideologie polityczne - systemy partyjne - polska scena polityczna 	1	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka - praca w grupach - analiza SWOT 	edukacja filozoficzna	
Kultura polityczna i formy życia publicznego (świadomość obywatelska, cnoty obywatelskie, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe) Etyka w życiu publicznym	38.	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z różnymi formami uczestnictwa obywateli w życiu publicznym - przedstawienie tła historycznego działalności związków zawodowych - ukazanie celów działalności związków zawodowych i ich roli w obronie praw pracowniczych - uzasadnienie konieczności istnienia związków zawodowych w państwie demokratycznym 	<p>Czym zajmują się związki zawodowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - rola związków zawodowych - zadania i działalność związków zawodowych 	1	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka - praca w grupach - metaplan 		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Aktywności obywatelskie							
Etyka w życiu publicznym Kultura polityczna i formy życia publicznego (świadomość obywatelska, cnoty obywatelskie, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe)	39.	<ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie roli etyki w życiu publicznym – zapoznanie podstawowymi zasadami etyki i kultury politycznej – przekonanie do przestrzegania norm etycznych i zasad kultury w życiu codziennym – kształtowanie postaw etycznych poprzez ukazanie wybranych wzorców osobowych 	<p>Etyka i kultura w życiu publicznym</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcie etyki – etyka w polityce – kultura polityczna – kultura polityczna w Polsce 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca z podręcznikiem (analiza źródła <i>Polska polityka i (nie) moralność</i>) – dyskusja 	edukacja filozoficzna	
Prawa człowieka							
Niezbywalny charakter praw człowieka, ich katalog i systemy ochrony	40.	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z podstawowymi dokumentami dotyczącymi praw człowieka – ukazanie uwarunkowań historycznych powstania idei walki o prawa człowieka – kształtowanie postaw wrażliwości społecznej na krzywdę ludzką 	<p>Prawa i wolności człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcie praw człowieka – Powszechna Deklaracja Praw Człowieka – najważniejsze prawa człowieka – geneza idei praw człowieka 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca z podręcznikiem (analiza źródła <i>Preambula Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>) 	edukacja europejska edukacja ekologiczna	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Prawa człowieka							
Niezbywalny charakter praw człowieka, ich katalog i systemy ochrony	41.	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z podstawowymi dokumentami dotyczącymi praw dziecka – ukazanie genezy powstania Idei walki o prawa człowieka i jej realizacji – uwrażliwienie na krzywdę dzieci na świecie i w środowisku lokalnym 	Prawa dzieci <ul style="list-style-type: none"> – geneza Idei praw dziecka – podstawowe prawa dziecka i ich ochrona – prawa ucznia 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca z podręcznikiem (analiza źródła <i>Prawa dziecka na świecie</i>) – dyskusja 	edukacja europejska	
Niezbywalny charakter praw człowieka, ich katalog i systemy ochrony	42.	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie przekonania o konieczności istnienia organizacji międzynarodowych chroniących prawa człowieka – zaktywizowanie do walki o prawa człowieka poprzez różne formy działania – uwrażliwienie na krzywdę ludzką w najbliższym otoczeniu i na świecie 	Gdy prawa człowieka są łamane <ul style="list-style-type: none"> – narodziny systemów ochrony praw człowieka – uniwersalny system ochrony praw człowieka – najważniejsze konwencje ONZ dotyczące praw człowieka – regionalne systemy ochrony praw człowieka – postępowanie przed europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu – organizacje pozarządowe w ochronie praw człowieka – ochrona praw dziecka 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca w grupach – plakaty – hasła – albumy – dyskusja 	edukacja europejska	Wystawa: „Pozwólcie nam krzyknąć”

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie człowieka w gospodarce wolnorynkowej							
<p>Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej</p> <p>Najważniejsze zasady racjonalnego gospodarowania</p>	43.	<p>– zapoznanie z podstawowymi zasadami funkcjonowania rynku konsumenta i producenta w gospodarce wolnorynkowej</p> <p>– zapoznanie z instytucjami stojącymi na straży konsumenta</p> <p>– kształtowanie postawy „roztropnego konsumenta”</p>	<p>Od produkcji do konsumpcji – prawa konsumentów</p> <p>– gospodarka wolnorynkowa – królestwo konsumenta</p> <p>– rynek konsumenta i rynek producenta</p> <p>– Prawa konsumenta</p> <p>– zasady roztropnego robienia zakupów</p>	1	<p>– wykład</p> <p>– dyskusja</p> <p>– praca z podręcznikiem</p>		
<p>Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego</p>	44.	<p>– przedstawienie roli i wpływu reklamy na gospodarkę i życie społeczne</p> <p>– doskonalenie umiejętności odczytywania intencji nadawcy na poziomie dosłownym, perswazyjnym, manipulacyjnym i wartościowym</p> <p>– wdrażanie do stosowania najważniejszych reguł ekonomicznych w życiu codziennym</p> <p>– doskonalenie umiejętności pracy w grupie i prezentacji</p>	<p>Reklama i jej wpływ na gospodarkę i człowieka</p> <p>– pojęcie reklamy</p> <p>– reklama społeczna</p> <p>– reklama a gospodarka</p> <p>– gospodarce korzyści i zagrożenia wynikające z istnienia reklamy</p>	1	<p>– praca w grupach</p> <p>– prezentacje</p> <p>– praca z podręcznikiem</p>		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie człowieka w gospodarce wolnorynkowej							
Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego	45.	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie do aktywności zawodowej w warunkach zmiennego rynku pracy – uświadomienie praw kierujących rynkiem pracy – kształtowanie postaw kreatywnych 	<p>Praca w życiu człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>homo faber</i> – człowiek twórca – praca a ekonomia – rodzaje pracy 	1	<ul style="list-style-type: none"> – wykład – dyskusja – praca z podręcznikiem – burza mózgów 		
Mobilność zawodowa jako zjawisko cywilizacyjne. Rynek pracy. Problem bezrobocia: przyczyny, skutki, sposoby rozwiązywania	46.	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z przyczynami bezrobocia i jego skutkami – ukazanie sposobów rozwiązywania problemu bezrobocia – kształtowanie przekonania o konieczności własnej aktywności w poszukiwaniu pracy 	<p>Dlaczego nie wszyscy mają pracę?</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie i jego przyczyny – rodzaje bezrobocia – bezrobocie w Polsce – skutki bezrobocia – przeciwdziałanie bezrobociu 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca z podręcznikiem – analiza SWOT – dyskusja 		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie człowieka w gospodarce wolnorynkowej							
Wybór zawodu. System poradnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego Mobilność zawodowa jako zjawisko cywilizacyjne. Rynek pracy. Problem bezrobocia: przyczyny, skutki, sposoby rozwiązywania	47.	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z lokalnym i ponadlokalnym rynkiem pracy - Przygotowanie do aktywności zawodowej i wskazanie sposobów odnalezienia się na rynku pracy w warunkach gospodarki wolnorynkowej 	Rynek pracy <ul style="list-style-type: none"> - prawa rządzące rynkiem pracy - sposoby znalezienia się na rynku pracy 	1	<ul style="list-style-type: none"> - praca z podręcznikiem - metaplan - praca w grupie 	edukacja czytelnicza	
Odkrywanie i rozwijanie indywidualnych kwalifikacji zawodowych, podejmowanie decyzji zawodowych	48.	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z zasadami europejskiego rynku pracy - wdrożenie do mobilności zawodowej w gospodarce wolnorynkowej - kształtowanie postaw kreatywnych 	Mobilność zawodowa – praca w państwach Unii Europejskiej <ul style="list-style-type: none"> - mobilność pracowników - praca w państwach Unii Europejskiej - „polski hydraulik” 	1	<ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów - dyskusja - praca z podręcznikiem 	edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie człowieka w gospodarce wolnorynkowej							
Wybór zawodu. System poradnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego	49.	<ul style="list-style-type: none"> - doskonalenie umiejętności planowania własnego wykształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych - doskonalenie umiejętności rozpoznawania własnych predyspozycji i realnych możliwości zatrudnienia na rynku pracy - zapoznanie ze strukturą szkolnictwa ponadgimnazjalnego 	Wybieramy zawód i szkołę <ul style="list-style-type: none"> - wybór odpowiedniej szkoły - zawod a kwalifikacje - wybór zawodu - błędy popełniane przy wyborze szkoły i zawodu 	1	<ul style="list-style-type: none"> - „Moja ścieżka rozwoju” - analiza SWOT - Wybieram zawód 	edukacja czytelnicza i medialna	
Przykłady procedur obowiązujących w ubieganiu się o pracę lub rozpoznananiu działalności gospodarczej Ubieganie się o pracę – list motywacyjny, życiorys zawodowy (CV), kwestionariusz osobowy, rozmowa kwalifikacyjna, cechy dobrego pracownika	50.	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy - kształtowanie umiejętności pisania podstawowych dokumentów - uświadomienie znaczenia rozmowy kwalifikacyjnej w staraniu się o pracę - doskonalenie umiejętności prezentacji własnej osoby 	Gdy będziemy się starać o pierwszą pracę <ul style="list-style-type: none"> - Źródła ofert pracy - prezentacja własnych kwalifikacji - rozmowa kwalifikacyjna 	1	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacja - portfolio - dokumenty: CV, list motywacyjny 		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie człowieka w gospodarce wolnorynkowej							
Przykłady procedur obowiązujących w ubieganiu się o pracę lub rozpoczynaniu działalności gospodarczej	51.	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do aktywności zawodowej - zapoznanie z prawami i obowiązkami pracobiorcy i pracownika - zapoznanie z najważniejszymi dokumentami regulującymi prawo pracy - kształtowanie postawy etycznej w pracy zawodowej 	<p>Pracodawca i pracobiorca – prawa i obowiązki</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawo pracy i kodeks pracy - umowa o pracę - prawa i obowiązki pracodawcy i pracownika - rozwiązanie umowy o pracę 	1	<ul style="list-style-type: none"> - praca z podręcznikiem (analiza źródła <i>Kodeks pracy</i>) 		
Przedsiębiorca i przedsiębiorczość (małe firmy, potrzebne umiejętności, zasady prawa, źródła informacji) Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego	52.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie głównych zasad zakładania i funkcjonowania firm - przygotowanie do aktywnej działalności gospodarczej - kreowanie postaw przedsiębiorczych kierujących się etyką biznesu 	<p>Jak zostać przedsiębiorcą?</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność gospodarcza - rodzaje przedsiębiorstw - założenie firmy - etapy zakładania firmy - marketing 	1	<ul style="list-style-type: none"> - praca w grupach na temat: „Zakładamy własne firmy” - analiza SWOT - elementy dyskusji 		

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej							
Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego	53.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie nieuczciwych zachowań w życiu gospodarczym i społecznym oraz ich konsekwencji - kształtowanie postawy potępienia nieuczciwych zachowań człowieka w każdej płaszczyźnie jego działalności - kształtowanie umiejętności postępowania zgodnie z zasadami etyki biznesu i wartościami uniwersalnymi 	<p>Korupcja i „szara strefa” w gospodarce</p> <ul style="list-style-type: none"> - korupcja i jej przyczyny - gospodarce i społeczne konsekwencje korupcji - zapobieganie korupcji - szara strefa i jej wpływ na gospodarkę 	1	<ul style="list-style-type: none"> - praca w grupach na temat: „Układamy kodeks etyczny” 		
Polska a gospodarka światowa							
Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej	54.	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie ze współczesnymi systemami gospodarczymi - uświadomienie zjawisk gospodarczych zachodzących na świecie - ukazanie świata kontrastów i globalizacji - kształtowanie postaw refleksyjnych 	<p>Współczesne systemy gospodarcze</p> <ul style="list-style-type: none"> - różne oblicza kapitalizmu - liberalizm ekonomiczny - interwencjonizm państwowy - społeczna gospodarka rynkowa - państwo dobrobytu - „ażjatyckie tygrysy gospodarcze” 	1	<ul style="list-style-type: none"> - wykład - praca w grupie - dyskusja - metaplan - praca z mapą 	edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Przekształcenia ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 roku	55.	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie procesu przekształceń polskiego systemu gospodarczego - ukazanie znaczenia planu Balcerowicza dla przemian gospodarczych w Polsce - kształtowanie postaw krytycznych wobec społecznych skutków przemian gospodarczych w Polsce 	<p style="text-align: center;">Polska a gospodarka światowa</p> <p>Gospodarka polska po roku 1989</p> <ul style="list-style-type: none"> - kryzys gospodarki polskiej w latach osiemdziesiątych - plan Balcerowicza - społeczne koszty planu Balcerowicza 	1	<ul style="list-style-type: none"> - wykład - dyskusja - drzewo decyzyjne 		
Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej Najważniejsze zasady racjonalnego gospodarowania	56.	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie istoty i znaczenia handlu zagranicznego we współczesnym świecie - zapoznanie ze strukturą i bilansem polskiego handlu zagranicznego - doskonalenie umiejętności posługiwania się terminologią ekonomiczną 	<p>Handel zagraniczny. Eksport i import</p> <ul style="list-style-type: none"> - handel zagraniczny w okresie PRL - eksport i import - miernik wymiany i handlu zagranicznego - bilans handlowy - struktura geograficzna i towarowa obrotów handlu zagranicznego - rola państwa w handlu zagranicznym 	1	<ul style="list-style-type: none"> - praca z podręcznikiem - wykład 	edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej. Najważniejsze zasady racjonalnego gospodarowania	57.	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie sytuacji gospodarczej Polski na tle innych państw Unii Europejskiej – przekazanie podstawowej wiedzy ekonomicznej dotyczącej życia gospodarczego – kształcenie umiejętności stosowania w praktyce języka ekonomicznego 	<p>Polska a gospodarka światowa</p> <p>Gospodarcze szanse i zagrożenia dla Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> – czynniki wzrostu – gospodarczego – Polska na tle Europy i świata – w pogoni za Europą – analiza stanu polskiej gospodarki 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca z podręcznikiem – analiza SWOT dotycząca stanu polskiej gospodarki 	edukacja europejska	
Przekształcenia ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 roku	58.	<ul style="list-style-type: none"> – określenie miejsca i roli Polski i Polaków w integrującej się Europie – omówienie celów i zasad funkcjonowania Unii Europejskiej – kształtowanie postaw proeuropejskich 	<p>Integracja Polski z Unią Europejską</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przebieg integracji europejskiej – Etapy rozszerzania Unii Europejskiej – instytucje Unii Europejskiej – etapy przystępowania Polski do Unii Europejskiej 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca z podręcznikiem – pogadanka 	edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Funkcjonowanie gospodarki w inorynkowej							
Przekształcenia ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 roku	59.	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie sytuacji – przedstawienie współpracy gospodarczej jako najważniejszego elementu integracji europejskiej – uświadomienie korzyści wynikających dla gospodarki polskiej z członkostwa w Unii Europejskiej – wdrażanie do aktywnej działalności gospodarczej w warunkach jednolitego rynku europejskiego 	<p>Polska w systemie gospodarczym Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – trzy filary Unii Europejskiej – jednolity rynek europejski – finansowe wsparcie gospodarki polskiej – programy edukacyjne Unii Europejskiej 	1	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanka – praca w grupach – praca z podręcznikiem 	edukacja europejska	
Przekształcenia ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 roku	60.	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie procesów jednoczenia Unii poprzez stwarzanie regionów i euroregionów – ukazanie roli ochrony dziedzictwa narodowego dla procesów zjednoczeniowych Europy 	<p>Unia Europejska a nasz region</p> <ul style="list-style-type: none"> – polityka regionalna Unii Europejskiej – europejskie pieniądze dla polskich regionów – euroregiony 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca w grupach – pogadanka 	edukacja regionalna edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
	Świat współczesny						
	61.	– przedstawienie genezy i celów działalności oraz roli ONZ we współczesnym świecie	Organizacja Narodów Zjednoczonych – Zjednoczony świat, zjednoczone narody – system narodów zjednoczonych – organy Organizacji Narodów Zjednoczonych – niektóre operacje pokojowe z udziałem sił ONZ – wybrane wyspecjalizowane agendy ONZ – współpraca Organizacji Narodów Zjednoczonych z Unią Europejską	1	– wykład – praca w grupach – praca z podręcznikiem – analiza Karty Narodów Zjednoczonych	edukacja czytelnicza i medialna	Zajęcia fakultatywne
	62.	– przedstawienie genezy, celów, działalności oraz roli NATO we współczesnym świecie – kształtowanie postawy zrozumienia dla udziału żołnierzy polskich w misjach zbrojnych jako formy walki o pokój	NATO – od zimnej wojny do współistnienia – pojęcie NATO – NATO po zakończeniu zimnej wojny – Polska w NATO	1	– pogadanka – debata – praca z podręcznikiem – praca z mapą	edukacja europejska	Zajęcia fakultatywne

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
Świat współczesny							
Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej	63.	– ukazanie procesów globalizacji we współczesnym świecie i ich wpływu na życie jednostki – uświadomienie wyzwań, jakie stoją przed współczesnym światem	Globalizacja – globalna wioska – pojęcie globalizacji – zalety i wady globalizacji	1	– pogadanka – dyskusja – praca z podręcznikiem – metaplan – praca z mapą		
Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej	64.	– przedstawienie przyczyn i skutków zacołania państw rozwijających się – ukazanie sposobów walki wspólnoty międzynarodowej z biedą i zacołaniem – kształtowanie postaw krytycznych wobec instytucji światowych i osób prywatnych odpowiedzialnych za nieskuteczne działania na rzecz podstawowych praw człowieka – wdrażanie do podejmowania działań na rzecz walki z ubóstwem	Świat bogaty i biedny – bogata Północ i biedne Południe – kraje rozwijające się – przyczyny biedy na Potudniu – skala biedy w Trzecim świecie	1	– praca z mapą – praca z podręcznikiem (tekst źródłowy Skala biedy w Trzecim Świecie) – dyskusja: „Czy państwa rozwijające się mają szansę się rozwinąć?” – analiza SWOT	edukacja europejska	

Treści podstawy programowej	Lp.	Cele szczegółowe	Temat lekcji i zakres materiału	Liczba godzin	Metody i techniki	Ścieżki edukacyjne	Uwagi
<p>Człowiek w gospodarce. Praca zespołowa. Wybrane zagadnienia z etyki życia gospodarczego Elementarne pojęcia ekonomiczne z zakresu gospodarki rynkowej</p>	65.	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie największych zagrożeń ekologicznych we współczesnym świecie – kształtowanie postaw proekologicznych 	<p>Świat współczesny Ziemia – planeta ludzi</p> <ul style="list-style-type: none"> – błękitna planeta – efekt cieplarniany – niedobory wody – zagraża tropikalnych lasów 	1	<ul style="list-style-type: none"> – praca w grupach – prezentacja prac – analiza SWOT 	<p>edukacja ekologiczna</p>	<p>Wystawa prac</p>

b) Plan wynikowy

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:

Aktywność obywatelska

Spółeczeństwo obywatelskie	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy społeczeństwa obywatelskiego – wymienia formy aktywności własnej w szkole i społeczności lokalnej – podaje propozycje aktywności na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego – zachęca rodziców do aktywnego udziału w życiu szkoły i środowiska lokalnego – uzasadnia konieczność organizowania się obywateli w celu aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie aktywności obywatelskiej dla dobra ogółu – ocenia bierną postawę obywateli wobec życia publicznego – ukazuje przykłady konkretnych osób znanych w Polsce i środowisku lokalnym prowadzących działalność przynoszącą korzyść ogółowi – ocenia aktywność własną w pracy na rzecz innych
Formy życia publicznego. Partie polityczne	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne cele działalności organizacji pozarządowych – wymienia obszary działalności organizacji pozarządowych – zna zasady zakładania stowarzyszeń – wyjaśnia pojęcia: „wolontariat”, „organizacje pozarządowe”, „stowarzyszenie”, „fundacja”, „organizacja pożytku publicznego” – doskonali umiejętności niezbędne w działaniu zespołowym – uzasadnia szczególną rolę wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia znane stowarzyszenia i fundacje – przedstawia sylwetki osób znanych z niesienia pomocy drugiemu człowiekowi – przedstawia osiągnięcia stowarzyszeń pozarządowych działających w środowisku lokalnym – wyjaśnia różnicę między stowarzyszeniem a fundacją
Partie polityczne	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje partii politycznych – zna pojęcia: „partia polityczna”, „system partyjny”, „statut” – zna zasady zakładania partii politycznych – wymienia najważniejsze partie polskiej sceny politycznej – klasyfikuje partie – charakteryzuje jedną z wybranych partii politycznych – ocenia postawy polskich polityków 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje systemy partyjne na świecie – charakteryzuje najważniejsze partie polskiej sceny politycznej – ocenia polską scenę polityczną – przedstawia wzór polityka polskiego

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Czym zajmują się związki zawodowe	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna zadania związków zawodowych – wymienia związki zawodowe istniejące w Polsce – omawia szczególną rolę historyczną NSZZ „Solidarność” – podaje przykłady łamania praw pracowniczych w Polsce – wyjaśnia pojęcia: „strajk”, „mediacje”, „rokowania” 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy nacisku związków zawodowych na pracodawców – charakteryzuje działalność związków zawodowych w Polsce – ukazuje konflikt interesów między pracodawcą a pracobiorcą – wyszukuje z różnych źródeł informacje i przykłady konkretnych działań związków zawodowych – ocenia działalność związków zawodowych
Etyka i kultura w życiu publicznym	1	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: „etyka”, „kultura polityczna” – wymienia podstawowe zasady etyki – wymienia typy kultury politycznej – wymienia przykłady zachowań etycznych – ocenia postępowanie wybranych osób publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje typy kultury politycznej – ocenia kulturę polityczną społeczeństwa polskiego – uzasadnia znaczenie etyki w życiu publicznym

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Prawa człowieka			
Prawa i wolności człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze dokumenty dotyczące praw człowieka – wymienia najważniejsze prawa człowieka – rozumie podział praw człowieka na generacje – wyjaśnia stwierdzenie o „nienaruszalności praw człowieka” – rozumie pojęcia: „prawa człowieka”, „ratyfikacja” 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia proces walki o prawa człowieka (na tle historycznym) – wymienia sytuacje, w których prawa człowieka mogą być zawieszone – wypisuje z preambuły Deklaracji Praw Człowieka prawa, które w pełni nie mogą być realizowane w Polsce – uzasadnia, dlaczego tak się dzieje
Prawa dzieci	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze dokumenty dotyczące praw dziecka – wymienia najważniejsze prawa dziecka – wymienia przykłady łamania praw dziecka na świecie, Polsce, najbliższym środowisku – wykonuje pracę na temat łamania praw dziecka (dowolne formy) – wymienia instytucje, do których może zwrócić się dziecko o pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę powstania praw dziecka – uzasadnia konieczność znajomości własnych praw – uczestniczy aktywnie w propagowaniu walki o realizację praw dziecka (wystawy, programy), o przeciwdziałaniu łamania praw dziecka
Gdy prawa człowieka są łamane	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia znanych z historii bojowników o godność człowieka – wymienia najważniejsze konwencje ONZ dotyczące ochrony praw człowieka – zna regionalne systemy ochrony praw człowieka – ocenia europejski system ochrony praw człowieka – wyjaśnia pojęcie „więźniowie sumienia” 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka – wymienia regiony świata, w których łamane są prawa człowieka – omawia drogę skargi indywidualnej (na podstawie podręcznika) w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu – wymienia osiągnięcia Amnesty International

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Człowiek w gospodarce wolnorynkowej			
Od produkcji do konsumpcji – prawa konsumentów	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: „rynek konsumenta”, „rynek producenta”, „gwarancja”, „paragon”, „rachunek”, „faktura” – wymienia podstawowe prawa konsumenta w Polsce i Unii Europejskiej – wymienia cechy konsumenta „roztropnego” – wyjaśnia podstawowe zasady bezpiecznych zakupów – sporządza ranking najlepszych sklepów według uzgodnionych kryteriów – uczestniczy aktywnie w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: „popyt faktyczny” i „popyt potencjalny” – wymienia zadania instytucji stojących na straży ochrony rynku konsumenta – wyjaśnia różnice między rynkiem konsumenta i producenta – charakteryzuje „popyt faktyczny” i „popyt potencjalny” – wdraża w praktyce zasady bezpiecznych zakupów”
Reklama i jej wpływ na gospodarkę człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć „reklama”, „marketing”, „sponsoring”, „perswazja”, „manipulacja” – wymienia korzyści i zagrożenia płynące z reklamy – wymienia zadania reklamy – wymienia rodzaje reklamy – podaje przykłady reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę sponsoringu jako swoistej reklamy – wyjaśnia rolę marketingu w gospodarce wolnorynkowej – wyjaśnia wpływ reklamy na rynek pracy – wyszukuje z różnych źródeł konkretne przykłady reklamy manipulacyjnej, spotecznej i politycznej – rozdziela w przekazie treści o charakterze informacyjnym, perswazyjnym, manipulacyjny
Praca w życiu człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia różne podziały pracy – wymienia czynniki wpływające na wydajność pracy – wymienia korzyści ekonomiczne, psychologiczne i społeczne płynące z pracy – uzasadnia negatywne skutki pracoholizmu – wyjaśnia pojęcia: <i>homo faber</i>, „ergonomia” 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia konieczność ciągłego poszerzania i doskonalenia umiejętności oraz zdobywania wiedzy w zmieniającym się rynku pracy

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Dlaczego nie wszyscy mają pracę?	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje bezrobocia – wyjaśnia przyczyny bezrobocia – rozumie pojęcie „struktura bezrobocia” – wymienia sposoby zwalczania bezrobocia – wie, gdzie szukać ofert pracy – ocenia formy pomocy oferowane przez państwo – oblicza stopę bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rodzaje bezrobocia – tłumaczy konsekwencje istnienia „szarej sfery” w gospodarce – dostrzega etyczne aspekty „pracy na czarno” – ocenia rolę państwa w zwalczaniu bezrobocia – porównuje bezrobocie w swojej miejscowości z bezrobociem w Polsce – wyciąga wnioski – proponuje formy niesienia pomocy osobom pozbawionym środków do życia
Rynek pracy	1	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „nierównowaga rynku pracy” – wymienia mechanizmy rządzące rynkiem pracy – wymienia przyczyny nierównowagi rynku pracy – charakteryzuje umiejętności niezbędne na aktualnym rynku pracy – wyszukuje informacje o lokalnym, polskim, europejskim rynku pracy – analizuje zebrane informacje w kontekście własnej osoby 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia stwierdzenie: „Praca jest towarem” – wyjaśnia związek między podażą pracy a ceną pracy – wyjaśnia pojęcia: „ukryty rynek pracy” i „jawny rynek pracy” – uzasadnia na przykładach przyczyny nierównowagi rynku pracy – wyszukuje oferty rynku pracy dotyczące wybranego przez siebie zawodu
Mobilność zawodowa. Praca w państwach Unii Europejskiej	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega „mobilność zawodowa” i „mobilność geograficzna” – wymienia podstawowe warunki zatrudnienia w państwach UE – wymienia podstawowe zasady jednolitego rynku Unii Europejskiej – wymienia skutki mobilności na rynku pracy – wymienia bariery w mobilności na polskim rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia korzyści płynące z wolnego przepływu pracowników w UE – przedstawia w formie graficznej emigrację zarobkową Polaków w ostatnich pięciu latach – uzasadnia wnioski płynące z obrazu graficznego

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Wybieramy zawód i szkołę	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna strukturę szkolnictwa w Polsce – wymienia typy szkół – wymienia czynniki decydujące o wyborze szkoły – wymienia błędy popełniane przy wyborze szkoły – wymienia instytucje wspomagające ucznia przy wyborze szkoły i zawodu – określa swoje mocne i słabe strony – charakteryzuje kwalifikacje zawodowe potrzebne do wykonywania wybranego zawodu – rozdziela pojęcia „zawód” i „kwalifikacje zawodowe” 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje strukturę szkolnictwa w Polsce ze strukturą szkolnictwa w Unii Europejskiej – ustala adresy najbliższych instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym – ocenia poradnictwo zawodowe w Polsce – sporządza własny ranking szkół w regionie – uzasadnia wybór szkoły
Przed pierwszą rozmową o pracę	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła informacji o ofertach pracy – wymienia niezbędne dokumenty potrzebne do podjęcia pracy – wie, jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej – wie, jakie informacje są istotne w rozmowie kwalifikacyjnej – pisze ofertę pracy, CV, list motywacyjny – określa swoje mocne i słabe strony – dokonyuje samooceny własnych osiągnięć – rozumie, że dokumenty, ich jakość i wygląd są ważną informacją na temat kandydata 	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza listę potencjalnych pracodawców w środowisku lokalnym – formuluje przypuszczalne pytania, które może zadać pracodawca podczas rozmowy kwalifikacyjnej – formuluje własne pytania do pracodawcy
Pracodawca i pracownik – prawa i obowiązki	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy – wie, czym jest kodeks pracy i prawo pracy – wymienia rodzaje umów o pracę – wymienia sposoby rozwiązania umowy o pracę – rozumie zasady zatrudniania młodocianych – charakteryzuje dobrego szefa i dobrego pracownika – ocenia warunki pracy uczniów w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje umowy o pracę – charakteryzuje sposoby rozwiązania umów o pracę – ocenia warunki pracy nauczycieli i innych pracowników w szkole

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń:	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Być przedsiębiorcą	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „działalność gospodarcza”, „przedsiębiorstwo”, „przedsiębiorczość”, „zarządzanie”, „biznesplan”, „marketing”, „zysk”, „spółka” – wymienia rodzaje spółek – wymienia etapy i procedury prawne, które trzeba przejść podczas zakładania własnej działalności gospodarczej – charakteryzuje człowieka przedsiębiorczego – charakteryzuje ucznia przedsiębiorczego – dokonuje samooceny – wymienia plusy i minusy prowadzenia własnej firmy – wymienia cechy dobrego biznesplanu – tworzy własny biznesplan – wymienia źródła informacji na temat zakładania działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy dobrego biznesplanu – charakteryzuje etapy zakładania firmy – ocenia procedury zakładania firmy w Polsce i wybranym państwie europejskim – wyciąga wnioski – omawia rolę wartości etycznych w biznesie – przedstawia przypadki naruszania etyki w biznesie
Korupcja i „szara strefa” w gospodarce	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „korupcja”, „szara strefa”, „nepotyzm”, „łapownictwo” – wymienia mechanizmy powstawania korupcji – wymienia metody zwalczania korupcji – wymienia skutki korupcji – wymienia zawody szczególnie narażone na korupcję – wymienia etyczne i nieetyczne zachowania uczniów – wymienia przyczyny powstawania „szarej strefy” w Polsce (wykres zamieszczony w podręczniku) – ocenia politykę państwa wobec „szarej strefy” w kontekście wymienionych przyczyn jej powstawania – ocenia postawy uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła informacji dotyczące korupcji – charakteryzuje uwarunkowania historyczne korupcji na rynku polskim – ocenia rolę państwa w zapobieganiu korupcji – podaje konkretne przykłady korupcji – ocenia postawy Polaków wobec zjawiska korupcji i „szarej strefy”

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Polska a gospodarka światowa			
Współczesne systemy gospodarcze	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia różne formy gospodarki na świecie – wymienia powody ingerencji państwa w gospodarkę – wyjaśnia pojęcia: „liberalizm ekonomiczny”, „interwencjonizm państwowy”, „społeczna gospodarka rynkowa”, „azjatyckie tygrysy” – przyporządkowuje polską gospodarkę do poznanych systemów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie mechanizm interwencjonizmu państwowego – ocenia zasady gospodarki liberalnej – wskazuje różnice między gospodarką liberalną a społeczną gospodarką wolnorynkową – uzasadnia wpływ dynamicznie rozwijającej się gospodarki Chin i Indii na gospodarkę światową
Gospodarka polska po roku 1989	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „gospodarka sterowana”, „prywatyzacja”, „transformacja”, „hiperinflacja”, „pusty pieniądz” – charakteryzuje gospodarkę polską po roku 1989 – wymienia główne założenia planu Balcerowicza – ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia konieczność przekształceń gospodarczych w Polsce – ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków gospodarczych
Handel zagraniczny. Eksport i import	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „eksport”, „import”, „cło”, „struktura geograficzna”, „struktura towarowa”, „pieniądz” – rozumie konieczność istnienia międzynarodowej wymiany towarowej – omawia strukturę polskiego handlu zagranicznego – ocenia aktywność eksportową Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „kontyngent”, „bilans płatniczy”, „bilans handlowy” – wyjaśnia zadania protekcjonizmu państwowego w handlu zagranicznym – ocenia strukturę towarową i geograficzną handlu zagranicznego – porównuje wielkość eksportu Polski z wybranymi państwami postkomunistycznymi należącymi do UE
Gospodarcze szanse i zagrożenia dla Polski	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: dewaluacja – wymienia wskaźniki wzrostu gospodarczego – wymienia wskaźniki świadczące o zamożności społeczeństwa – rozumie, na czym polega ekstensywny i intensywny rozwój gospodarczy – interpretuje wyniki tabeli – PKB na jednego mieszkańca według parytetu siły nabywczej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zjawisko „przegrzania gospodarki” – charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski na tle innych państw Unii Europejskiej – ocenia zamożność Polaków w porównaniu z innymi mieszkańcami Unii – uzasadnia konieczność zwiększenia PKB w sposób intensywny

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Integracja Polski z Unią Europejską	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna historię powstania Unii Europejskiej – wymienia ojców Unii Europejskiej – wymienia cele działalności Unii Europejskiej – wymienia trzy filary Unii Europejskiej – wymienia najważniejsze organy Unii Europejskiej – omawia etapy jednoczenia się Polski z Unią Europejską – analizuje zalety i wady członkostwa Polski w Unii Europejskiej – wyjaśnia skróty: „EWWIS”, „EWG”, „ECU”, „OECP” 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wymagania stawiane państwom integrującym się z Unią Europejską – omawia zadania najważniejszych organów Unii Europejskiej – omawia wybrane fundusze, z których korzystała Polska przed wstąpieniem do Unii Europejskiej – selekcjonuje informacje z różnych źródeł na temat Unii Europejskiej – ocenia zasadę jednomyślności w przyjęciu konstytucji
Polska w systemie gospodarczym Unii Europejskiej	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie jednolitego rynku europejskiego – wymienia cztery główne zasady jednolitego rynku europejskiego – wymienia fundusze wspierające działalność gospodarczą Unii – wymienia programy edukacyjne Unii – omawia trzy filary Unii Europejskiej – uzasadnia znaczenie pierwszego filaru dla rozwoju gospodarki polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cztery główne zasady jednolitego rynku europejskiego – charakteryzuje fundusze wspierające działalność gospodarczą Unii – analizuje programy edukacyjne Unii w kontekście własnej aktywności – ocenia wielkość dofinansowania Unii dla Polski w aspekcie jej rozwoju gospodarczego
Unia Europejska a nasz region	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie „euroregion” – wymienia cele utworzenia euroregionów w Europie – wymienia euroregiony, do których należą polskie miasta i gminy – wyjaśnia pojęcie „wschodnia brama UE” – wymienia inicjatywy lokalne finansowane ze środków unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady dzielenia pieniędzy unijnych dla regionów – omawia cele polityki regionalnej – ustala, jakie miejsce zajmuje Unia Europejska w gospodarce światowej – ocenia zagrożenia euroregionów dla jedności państwa – ocenia wykorzystanie środków unijnych w środowisku lokalnym

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Podstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dopuszczającą i dostateczną) Uczeń	Ponadpodstawowe umiejętności oraz wiedza (na ocenę dobrą, bardzo dobrą i celującą) Uczeń:
Świat współczesny			
Organizacja Narodów Zjednoczonych	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna genezę powstania ONZ – wymienia cele ONZ – wymienia główne organy ONZ – wymienia wyspecjalizowane organizacje ONZ – opisuje działania UNICEF-u – wyjaśnia zasadnicze różnice między celami powstania ONZ a utworzeniem Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia operacje pokojowe ONZ – omawia zadania najważniejszych organów ONZ – omawia rolę ONZ we współczesnym świecie – omawia udział Polaków w misjach ONZ – ocenia skuteczność ONZ w realizacji założonych celów
NATO – od zimnej wojny do współistnienia	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: „zimna wojna”, „układ warszawski” – zna genezę NATO – wymienia państwa należące do NATO – wymienia cele i zadania NATO – wymienia główne organy NATO – opisuje drogę Polski do NATO – wymienia korzyści płynące dla Polski z jej członkostwa w NATO – ocenia udział żołnierzy polskich w operacjach wojskowych NATO 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia akcje militarne NATO w Europie i na świecie – ocenia politykę rządu polskiego wobec NATO
Globalizacja	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie „globalna wioska” – wymienia pozytywne i negatywne skutki globalizacji – wymienia przykłady globalizacji w dziedzinie gospodarczej – ocenia formy działania antyglobalistów – ocenia rolę środków masowego przekazu w procesie globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – zna program antyglobalistów – wymienia znane akcje antyglobalistów – wymienia przykłady globalizacji ekonomicznej – wymienia wpływ globalizacji na własne życie – ocenia proces globalizacji w kontekście szans i zagrożeń dla świata
Świat bogaty i biedny	1	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: „kolonializm”, „slumsy” – wymienia przyczyny ubóstwa państw rozwijających się – wymienia formy światowej pomocy krajom biednym – omawia edukację w krajach rozwijających się – pokazuje na mapie najbiedniejsze państwa na świecie – analizuje tekst źródłowy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia konkretne przykłady działań ONZ na rzecz walki z biedą – charakteryzuje gospodarkę państw rozwijających się – ocenia formy pomocy dla krajów rozwijających się – proponuje formy pomocy krajom biednym
Ziemia – planeta ludzi	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: „efekt cieplarniany”, „dziura ozonowa”, „kwaśne deszcze” – wymienia główne zagrożenia ekologiczne na świecie – wymienia skutki niszczenia przyrody na Ziemi – podaje przykłady niszczenia środowiska przyrodniczego w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia konkretne przykłady niszczenia środowiska naturalnego na świecie – proponuje rozwiązania na rzecz ochrony środowiska – układa kodeks ekologiczny